

Aan: Matt Poelmans, delegatieleider Bewoners Omgevingsraad Schiphol (ORS)

Datum: 6 april 2021

Onderwerp: Beoordeling Eindrapport Internetconsultatie Programma Hinderbeperking

Geachte heer Poelmans,

Op uw verzoek stuur ik u hierbij mijn beoordeling van het Eindrapport Internetconsultatie Programma Hinderbeperking, d.d. 5 februari 2021. De titel van dit eindrapport luidt: *'Resultaten analyse van de online maatschappelijke consultatie van het programma met geluidshinderbeperkende maatregelen van Schiphol en Luchtverkeersleiding Nederland'*.

U heeft mij verzocht dit eindrapport als onafhankelijk deskundige te beoordelen vanwege mijn ervaring met het luchtvaartdossier Schiphol (onder andere als voormalig secretaris Tijdelijk Overlegplatform Schiphol – TOPS) en op de domeinen omgevingsmanagement en participatie.

Op grond van mijn beoordeling van het eindrapport kom ik tot 6 belangrijke conclusies.

1. Positief dat de Royal Schiphol Group (RSG als directe opdrachtgever) en de Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL en samen met RSG initiatiefnemers van het Programma Hinderbeperking) het bestuurskundig onderzoeks- en adviesbureau Partners+Pröpper (P+P) hebben verzocht de internetconsultatie te evalueren.
Belangrijke kanttekening is dat P+P ook de uitvoerder was van de internetconsultatie. Ondanks het uitdrukkelijk verzoek van opdrachtgever om de evaluatie als kritisch buitenstaander en vanuit een onafhankelijke positie uit te voeren is daardoor het gezegde 'Slager keurt z'n eigen vlees' van toepassing.
2. De centrale evaluatievraag luidt: *'Is het pakket van hinderbeperkende maatregelen volledig, sluit het aan op behoeften en eerder gedane suggesties? Zo nee wat zouden we nog moeten bijstellen en/of toevoegen?'*
Op de vraag of het pakket als volledig wordt ervaren geeft de evaluatie geen expliciet antwoord. Uit de evaluatie blijkt dat 63% van de respondenten het hinderprogramma niet toereikend vindt. De grondige analyse door P+P van de open antwoorden resulteert in 1.361 verbeter suggesties. Of het programma aansluit op behoeften is afhankelijk van het thema. P+P onderscheidt vier thema's: baangebruik, vliegtuigtypes, overdag en 's nachts vliegen. Voor bijvoorbeeld het thema 's nachts vliegen concludeert P+P dat de behoeften niet aansluiten op de inhoud van het programma hinderbeperking. Belangrijker is de conclusie dat het programma (nog) niet aansluit op de behoeften van de respondenten.
P+P doet vier kernaanbevelingen voor het verbeteren van het programma. In de conclusies 4 en 5 ga ik daar nader op in.
3. Positief is dat met deze internetconsultatie ook respondenten worden bereikt die relatief minder hinder ervaren van Schiphol én niet actief deelnemen aan bijeenkomsten. Op deze wijze kan de internetconsultatie bijdragen aan een evenwichtig beeld van hoe omwonenden hinder ervaren. Uit de evaluatie blijkt dat 72% van de respondenten 'veel' tot 'zeer veel' hinder ervaren;

4. Uit de evaluatie blijkt dat 57% van de respondenten vinden dat de maatregelen uit het programma overzichtelijk en begrijpelijk zijn weergegeven; 25% - 28% vindt dat niet. P+P constateert onder meer dat mogelijk respondenten de min of meer technisch geformuleerde maatregelen niet zozeer doorgronden en meer uitgaan van het uiteindelijke effect. Deze constatering wijst op een meer fundamentele omissie van de internetconsultatie en het programma hinderbeperking. In hoeverre kunnen inwoners zich een inhoudelijk oordeel vormen over de maatregelen? Wordt hiertoe aan inwoners inzicht gegeven in (te verwachten) effecten van maatregelen, doel van de maatregelen en hoe effecten worden gemeten? En wordt aan inwoners inzicht gegeven in de effecten van verschillende maatregelen en de afwegingen daartussen?
- Deze omissie benoemt P+P in feite ook in haar kernaanbevelingen: samengevat geef vooraf aan wat het effect van een maatregel is voor de geluidshinder van omwonenden. Daarmee pleit P+P voor het overbruggen van de systeemwereld van Schiphol en LVNL met de leefwereld van inwoners.
- Deze fundamentele verbetering acht ik van essentieel belang voor het vervolg op het huidige programma hinderbeperking en - in het verlengde daarvan – voor een volgende de internetconsultatie. In combinatie met deze verbetering is het ook belangrijk dat het vooraf aangeven van effecten voor omwonenden en het vervolgens feitelijk meten van deze effecten op onafhankelijke wijze wordt georganiseerd. Bij voorkeur zijn belanghebbende partijen, inclusief omwonenden en onafhankelijke deskundigen, volgens de methodiek van joint-fact-finding daarbij betrokken.
- Met deze methodiek zal het vertrouwen in en de toegevoegde waarde van de internetconsultatie van het programma onder omwonenden significant toenemen én behouden RSG en LVNL hun primaire taak en verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het programma hinderbeperking. Het huidige aantal van 64% kritische respondenten zal hierdoor, zo verwacht ik, dalen en het leef- en woongenot van omwonenden zal stijgen.
5. Positief is de aanbeveling P+P om de thema's Grondgeluid en Participatieproces toe te voegen. Belangrijk aandachtspunt voor dit laatste thema betreft de aanbeveling van P+P tot het aangaan van een constructieve relatie met respondenten: 'ga een relatie aan met die partijen die zich herkennen in de doelen en de inkadering'. Als met deze aanbeveling wordt bedoeld dat alleen zij die het eens zijn met het programma worden betrokken en niet de kritische omwonenden, dan zal het vertrouwen in het programma hinderbeperking niet toenemen.
6. Ten slotte rond ik mijn beoordeling af met mijn advies voor het vervolg op het huidige programma hinderbeperking en – in het verlengde daarvan – voor een volgende internetconsultatie.
- Essentieel voor een succesvol vervolg is het zorgdragen voor een onafhankelijke organisatie van de zorgvuldige uitvoering van het programma hinderbeperking. Dit kan worden georganiseerd door bijvoorbeeld:
- het programma onder te brengen in het zogeheten Omgevingshuis Schiphol;
 - het programma, inclusief internetconsultatie, te laten evalueren door onafhankelijke deskundigen;
 - voor de totstandkoming van de volgende versie van het programma hinderbeperking voor de respectievelijk in te zetten maatregelen de methodiek van joint-fact-finding in te zetten;
 - omwonenden te betrekken bij deze methodiek en daarbij hen inhoudelijk en professioneel te ondersteunen zodat zij ook hinderbeperkende maatregelen en hun effecten kunnen duiden als burger zonder dat zij hinderspecialist worden.
- Dergelijke richtlijnen voor de onafhankelijke en zorgvuldige organisatie van het toekomstige programma hinderbeperking dienen bij voorkeur door de aanstaande nieuwe minister van Infrastructuur en Waterstaat te worden aangereikt.